

**Kultuurikomisjoni tegevuse ülevaade
Riigikogu XV koosseisu I istungjärg (10.04.2023 – 15.06.2023)**

Kultuurikomisjoni koosseis

Esimees:	Heljo Pikhof	(Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsioon)
Aseesimees:	Tõnis Lukas	(Isamaa fraktsioon)
Liikmed:	Helle-Moonika Helme	(Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna fraktsioon)
	Mart Helme	(Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna fraktsioon)
	Signe Kivi	(Eesti Reformierakonna fraktsioon)
	Margit Sutrop	(Eesti Reformierakonna fraktsioon)
	Liina Kersna	(Eesti Reformierakonna fraktsioon)
	Ester Karuse	(Eesti Keskerakonna fraktsioon)
	Vadim Belobrovstev	(Eesti Keskerakonna fraktsioon)
	Kadri Tali	(Eesti 200 fraktsioon)
	Tanel Tein	(Eesti 200 fraktsioon)

Istungite arv

I istungjärgul pidas kultuurikomisjon kokku 9 istungit

Eelnõud

I istungjärgul määrati kultuurikomisjoni menetlusse 20 eelnõu.

Pärast I istungjärgu lõppu jäi komisjoni menetlusse 16 seaduseelnõu.

I istungjärgul kultuurikomisjoni menetluses olnud eelnõudest võeti vastu 4 otsust:

1. Riigikogu otsus „Riigikogu liikmetest rahvusooperi nõukogu liikmete nimetamine“

Tulenevalt rahvusooperi seaduse § 6 lõike 2 punktist 1 ja lähtudes Riigikogu 2019. aasta 27. mai otsusest, esitas Riigikogu kultuurikomisjon Riigikogu otsuse eelnõu ettepanekuga nimetada rahvusooperi nõukogusse Riigikogu liikmed Ester Karuse, Signe Kivi ja Kadri Tali.

Algataja: kultuurikomisjon

Komisjoni esindaja: Margit Sutrop

Menetlus: menetlusse võetud 11.05.2023; lõpphääletus 16.05.2023

2. Riigikogu otsus „Eesti Rahvusraamatukogu nõukogu liikmete nimetamine“

Tulenevalt Eesti Rahvusraamatukogu seaduse § 8 lõikest 2 ja lähtudes Riigikogu 2019. aasta 27. mai otsusest, esitas Riigikogu kultuurikomisjon Riigikogu otsuse eelnõu ettepanekuga nimetada Eesti Rahvusraamatukogu nõukogu liikmeteks Eesti Rahvusraamatukogu töövaldkondade tunnustatud asjatundjad Priit Pirsko ja Raivo Ruusalepp

Algataja: kultuurikomisjon

Komisjoni esindaja: Heljo Pikhof

Menetlus: menetlusse võetud 25.05.2023; lõpphääletus 05.06.2023

3. Riigikogu otsus „Riigikogu liikmetest Eesti Rahvusraamatukogu nõukogu liikmete nimetamine”

Tulenevalt Eesti Rahvusraamatukogu seaduse § 8 lõikest 2 ja lähtudes Riigikogu 2019. aasta 27. mai otsusest, esitab Riigikogu kultuurikomisjon Riigikogu otsuse eelnõu ettepanekuga nimetada Eesti Rahvusraamatukogu nõukogu liikmeks Riigikogu liikmed Helmen Kütt, Anti Poolamets ja Vilja Toomast.

Algataja: kultuurikomisjon

Komisjoni esindaja: Heljo Pikhof

Menetlus: menetlusse võetud 11.05.2023; lõpphääletus 16.05.2023

4. Riigikogu otsus „Riigikogu liikmetest Eesti Rahvusringhäälingu nõukogu liikmete nimetamine”

Otsusega nimetati Eesti Rahvusringhäälingu nõukogu liikmeteks Riigikogu liikmed Raimond Kaljulaid, Tõnis Mölder, Valdo Randpere, Marek Reinaas, Priit Sibul ja Varro Vooglaid.

Eesti Rahvusringhäälingu nõukogu koosneb Riigikogu liikmetest ja Rahvusringhäälingu tegevusvaldkonna tunnustatud asjatundjatest. Vastavalt seadusele nimetab Riigikogu kultuurikomisjoni ettepanekul nõukokku ühe esindaja igast Riigikogu fraktsioonist Riigikogu koosseisu volituste lõppemiseni ning neli asjatundjat Rahvusringhäälingu tegevusvaldkonna tunnustatud asjatundjate hulgast, kelle volitused kestavad viis aastat. Valdkonna asjatundjatest nõukogu liikmed on Peeter Espak, Viktor Trasberg, Sulev Valner ja nõukogu esimees Rein Veidemann.

Algataja: kultuurikomisjon

Komisjoni esindaja: Heljo Pikhof

Menetlus: menetlusse võetud 08.06.2023; lõpphääletus 12.06.2023

I istungjärgu lõpus jäi kultuurikomisjoni menetlusse 16 seaduseelnõu:

1. Keeleseaduse muutmise seadus (1 SE)

Eelnõuga tõstetakse keeleseaduse rikkumisega seotud trahvimäärasid ning täiendatakse seadust uute mõjutusvahenditega. Eelnõu ei sisalda uusi, vähetuntud ega võõrkeelseid termineid. Eelnõu ei ole seotud Euroopa Liidu õigusega.

Algataja: Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna fraktsioon

Komisjoni esindaja: Signe Kivi

Menetlus: algatatud 11.04.2023; I lugemine planeeritud 15.06.2023 (lugemine lükkus edasi sügisistungjärku); muudatusettepanekute tähtaeg on 10 tööpäeva.

2. Keeleseaduse ja ühistranspordiseaduse muutmise seadus (20 SE)

Eelnõu muudatusettepanekud on keelevaldkonna õigusraamistiku ajakohastamiseks, et tugevdada eesti keele staatust riigikeelena ning eesti keele positsiooni ja nähtavust avalikus ruumis. Muudatuste eesmärk on tagada, et eesti keel oleks ühiskonnas peamine teabe- ja

suhtluskeel. Olulisemad muudatused puudutavad avalik-õiguslike juriidiliste isikute eestikeelset asjaajamist, võõrkeelsete kaubamärkide, audioreklaami ning riigi ja kohaliku omavalitsuse asutuste veebiaadresside keelsust, samuti platvormitööd tegevate isikute keelenõudeid. Ühistranspordiseaduse muudatuse sisuks on taksojuhile nõutaval tasemel riigikeele oskuse nõude sätestamine teenindajakaardi saamise eeldusena. Juhtivkomisjoniks määrati kultuurikomisjon. Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna fraktsiooni 27. aprillil algatatud Riigikogu valimise seaduse, kohaliku omavalitsuse volikogu valimise seaduse ja Euroopa Parlamendi valimise seaduse muutmise seaduse eelnõu (21 SE). Eelnõuga tunnistatakse kehtetuks eelnimetatud institutsioonide valimistel e-hääletamise võimalus. Ehk lõpetatakse Eestis e-valimised. Seletuskirjas märgitakse, et eelnõu lähtub eesmärgist tagada valimiste usaldusväärsus ja vastavus Eesti Vabariigi põhiseadusele.

Algataja: Isamaa fraktsioon

Komisjoni esindaja: Margit Sutrop

Menetlus: algatatud 26.04.2023; I lugemine 14.09.2023; komisjoni ettepanek on eelnõu tagasi lükata; muudatusettepanekute tähtaeg on 10 tööpäeva

3. Kõrgharidusseaduse muutmise seadus (9 SE)

Eelnõu muudatustega nähakse ette peatada ingliskeelestumise Eesti avalik-õiguslikes ülikoolides ja riigi rakenduskõrgkoolides. Esimesel astmel õppijate puhul jääb võõrkeelte osakaal samaks, teisel ja kolmandal õppeastmel tuleb aga võõrkeeles õppijate osakaalu järkjärgult vähendada. Eelnõus on selleks seatud erinevad üleminekuajad. Eelnõuga soovitakse parandada vähemalt osaliselt õppekvaliteeti ning ülikoolide lõpetanute vastavust Eesti tööturu nõudmistele. Eelnõu muudatused ei takista välismaa tippõppejõudude kasutamist Eesti ülikoolides, kuna keelseaduse kohaselt loetakse haridus omandatuks eesti keeles, kui vähemalt 60 protsenti õppetööst toimub eesti keeles.

Algataja: Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna fraktsioon

Komisjoni esindaja: Kadri Tali

Menetlus: algatatud 18.04.2023; I lugemine 14.09.2023; komisjoni ettepanek on eelnõu tagasi lükata; muudatusettepanekute tähtaeg on 10 tööpäeva

4. Õppetoetuste ja õppelaenu seaduse muutmise seadus (16 SE)

Eelnõus on laenu tagasimaksmise tähtaega pikendatud neljale või viiele aastale, tõstetud õppelaenu mahtu 10 miinimumpalgani ühes õppeaastas, sätestatud, et õppelaenu saavad ainult Eesti Vabariigi ja Eestis õppivate teiste Euroopa Liidu riikide kodanikud, diferentseeritud õppelaenu tagatised, nii, et Eestis õppivate Eesti Vabariigi kodanike puhul pole käendust ega tagatist vaja, ning sätestatud, et riik kustutab õppelaenust pool, kui laenusaja loodud perekonnas on üks alaealine laps, ning kogu õppelaenu, kui laenusaja loodud perekonnas on vähemalt kaks alaealist last.

Algataja: Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna fraktsioon

Menetlus: algatatud 24.04.2023

5. Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse ning kutseõppeasutuse seaduse muutmise seadus (22 SE)

Eelnõuga sätestatakse koolilõuna toetusele alammäär ehk koolilõuna miinimummaksumuseks määratakse kaks eurot ööpäevas õpilase kohta. Eelnõu näeb ette, et tervisliku ja mitmekülgse koolilõuna jaoks eraldab riik igal aastal riigieelarvest raha koolilõuna toetuse alammäära ulatuses õpilase kohta. Seletuskirjas märgitakse, et hetkel kehtiva korra järgi kulub riigil ühe lapse koolilõuna peale üks euro päevas, millele lisandub omavalitsuse ja mõnel juhul ka lapsevanemate panus. Viimane riigipoolne koolitoidu toetuse tõstmine toimus viis aastat tagasi ehk aastal 2018, kui toetust tõsteti 0.78 eurolt 1 euro peale päevas õpilase kohta.

Algataja: Eesti Keskerakonna fraktsioon
Menetlus: algatatud 27.04.2023

6. Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse ning kutseõppeasutuse seaduse muutmise seadus (35 SE)

Eelnõuga sätestatakse koolilõuna toetusele alammäär ehk koolilõuna miinimummaksumuseks määratakse 2 eurot ööpäevas õpilase kohta. Tervisliku ja mitmekülgse koolilõuna jaoks eraldab riik igal aastal riigieelarvest raha koolilõuna toetuse alammäära ulatuses õpilase kohta.

Algataja: Eesti Keskerakonna fraktsioon
Menetlus: algatatud 08.05.2023

7. Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse ning kutseõppeasutuse seaduse muutmise seadus (52 SE)

Eelnõuga sätestatakse koolilõuna toetusele alammäär ehk koolilõuna miinimummaksumuseks määratakse 2 eurot ööpäevas õpilase kohta. Tervisliku ja mitmekülgse koolilõuna jaoks eraldab riik igal aastal riigieelarvest raha koolilõuna toetuse alammäära ulatuses õpilase kohta.

Algataja: Eesti Keskerakonna fraktsioon
Menetlus: algatatud 08.05.2023

8. Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse ning kutseõppeasutuse seaduse muutmise seadus (100 SE)

Eelnõuga sätestatakse koolilõuna toetusele alammäär ehk koolilõuna miinimummaksumuseks määratakse 2 eurot ööpäevas õpilase kohta. Tervisliku ja mitmekülgse koolilõuna jaoks eraldab riik igal aastal riigieelarvest raha koolilõuna toetuse alammäära ulatuses õpilase kohta.

Algataja: Eesti Keskerakonna fraktsioon
Menetlus: algatatud 10.05.2023

9. Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse ning kutseõppeasutuse seaduse muutmise seadus (139 SE)

Eelnõuga sätestatakse koolilõuna toetusele alammäär ehk koolilõuna miinimummaksumuseks määratakse 2 eurot ööpäevas õpilase kohta. Tervisliku ja mitmekülgse koolilõuna jaoks

eraldab riik igal aastal riigieelarvest raha koolilõuna toetuse alammäära ulatuses õpilase kohta.

Algataja: Eesti Keskerakonna fraktsioon

Menetlus: algatatud 11.05.2023

10. Keeleseaduse muutmise seadus (161 SE)

Käesoleva eelnõuga tõstetakse keeleseaduse rikkumisega seotud trahvimäärasid ning täiendatakse seadust uute mõjutusvahenditega. Seaduse vastuvõtmiseks on vajalik Riigikogu lihthäälteenamus.

Algataja: Henn Põlluaas, Helle-Moonika Helme

Menetlus: algatatud 12.05.2023

11. Eesti Rahvusringhäälingu seaduse muutmise seadus (165 SE)

Eesti Rahvusringhäälingu seaduse muutmise seaduse eelnõu sihiks on vajadus, et Eesti Rahvusringhääling oma saadete ja programmide tootmisel ja edastamisel ei eiraks poliitilise tasakaalustatuse printsiipi, eelistades üht erakonda või poliitilist liikumist teisele. Samuti muudetakse eelnõuga sisekontrolli teostamist, et tagada seadusest tulenevate nõuete täitmine. Lisaks eelmärgitule viiakse Eesti Rahvusringhäälingu seadus kooskõlla ka Äriseadustikuga ja seda osas, mis puudutab nõukogu liikmete ning juhatuse liikmete õigusi, kohustusi ja vastutust. Eelnõus on muudatuste aluseks võetud kuni 31.12.2006 kehtinud Ringhäälinguseadus

Algataja: Kalle Grünthal, Alar Laneman

Menetlus: algatatud 12.05.2023

12. Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse ning kutseõppeasutuse seaduse muutmise seadus (173 SE)

Eelnõuga sätestatakse koolilõuna toetusele alammäär ehk koolilõuna miinimummaksumuseks määratakse 2 eurot ööpäevas õpilase kohta. Tervisliku ja mitmekülgse koolilõuna jaoks eraldab riik igal aastal riigieelarvest raha koolilõuna toetuse alammäära ulatuses õpilase kohta.

Algataja: Eesti Keskerakonna fraktsioon

Menetlus: algatatud 13.05.2023

13. Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse ning kutseõppeasutuse seaduse muutmise seadus (191 SE)

Eelnõuga sätestatakse koolilõuna toetusele alammäär ehk koolilõuna miinimummaksumuseks määratakse 2 eurot ööpäevas õpilase kohta. Tervisliku ja mitmekülgse koolilõuna jaoks eraldab riik igal aastal riigieelarvest raha koolilõuna toetuse alammäära ulatuses õpilase kohta.

Algataja: Eesti Keskerakonna fraktsioon

Menetlus: algatatud 13.05.2023

14. Teadus- ja arendustegevuse korralduse seaduse muutmise seadus (192 SE)

Seaduse muutmise eesmärk on tagada rahvusteadustele piisav ja stabiilne riigieelarveline rahastus.

Algataja: Jaak Valge, Anti Poolamets, Henn Põlluaas, Helle-Moonika Helme

Menetlus: algatatud 13.05.2023

15. Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse ning kutseõppeasutuse seaduse muutmise seadus (204 SE)

Eelnõuga sätestatakse koolilõuna toetusele alammäär ehk koolilõuna miinimummaksumuseks määratakse 2 eurot ööpäevas õpilase kohta. Tervisliku ja mitmekülgse koolilõuna jaoks eraldab riik igal aastal riigieelarvest raha koolilõuna toetuse alammäära ulatuses õpilase kohta.

Algataja: Eesti Keskerakonna fraktsioon

Menetlus: algatatud 13.05.2023

16. Koolieelse lasteasutuse seaduse, kutseõppeasutuse seaduse ning põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse muutmise seadus (231 SE)

Eelnõu sätestab täiendava aluse üldhariduskoolist õpilase väljaarvamiseks, samuti sätestatakse seaduse tasemel alused õpilase kutseõppeasutusest väljaarvamiseks ja lapse koolieelsest lasteasutusest väljaarvamiseks. Eelnõu järgi saab üldhariduskooli nimekirjast õpilase välja arvata ka alusel, kui õpilasel puuduvad Eesti elukoha andmed, välja arvatud juhul, kui on teada, et õpilane viibib Eestis ning vanem on esitanud kinnituse õpingute jätkamiseks selles koolis. Analoogne alus sisaldub ka õpilase kutseõppeasutusest väljaarvamiseks ja lapse koolieelsest lasteasutusest väljaarvamiseks. Eelnõuga nähakse tervikuna ette õpilase kutseõppeasutusest väljaarvamise alused, mis seni sisalduvad peamiselt kooli nõukogu kehtestatud õppekorralduseeskirjas. Alused on sarnased õpilase üldhariduskoolist väljaarvamise alustega (nt lõputunnistuse väljastamisel, vanema taotlusel, rikub korduvalt kodukorda jm). Eelnõu järgi kehtestatakse tervikloeteluna ka lapse koolieelsest lasteasutusest väljaarvamise alused (nt vanema taotlusel, koolikohustuse täitma asumisel jm). Kehtiva korra järgi kehtestab laste lasteaeda vastuvõtmise ja sealt väljaarvamise korra valla- või linnavalitsus. Seletuskirjas märgitakse, et eelnõu seadusena vastuvõtmine ei too kaasa kulusid, samuti olulisi täiendavaid tegevusi. Eelkõige on vaja lahendada küsimus näiteks Ukrainast Eestisse saabunud isikute osas, kui laps on kantud kooli või lasteaia nimekirja, aga õppe- ja kasvatustegevuses ei osale näiteks põhjusel, et pere on riigist lahkunud ja vanem ei ole kooli või lasteaeda sellest teavitanud.

Algataja: Vabariigi Valitsus

Menetlus: algatatud 18.04.2023

Parlamentaaarsed kuulamised

1. Haridus- ja teadusministri ülevaade Haridus- ja Teadusministeeriumi 2023. aasta tööplaanist (08.05.2023)

Kutsutud: haridus- teadusminister Kristina Kallas, ministri nõunikud Daniel Kõiv ja Anzori Barkalaja

3. Kultuuriministri ülevaade Kultuuriministeeriumi 2023. aasta tööplaanist (08.05.2023)

Kutsutud: kultuuriminister Heidy Purga, Kultuuriministeeriumi kantsler Tarvi Sits, Kultuuriministeeriumi kultuurilise mitmekesisuse asekanstler Eda Silberg, spordi asekanstler Tarvi Pürn

4. Arenguseire Keskuse ülevaade uurimissuunast „Õpetajate järelkasvu tulevik“ (09.05.2023)

Kutsutud: Arenguseire Keskuse juhataja Tea Danilov, uuringute juht Uku Varblane, ekspert Eneli Kindsiko

5. Spordiseaduse ja tulumaksuseaduse muutmise seaduse eelnõu väljatöötamiskavatsuse arutelu (22.05.2023)

Kutsutud: Kultuuriministeeriumi spordiosakonna juhataja Margus Klaan ja nõunik Kaarel Nestor

6. Rahvusraamatukogu rekonstrueerimine ja väljakutsed (23.05.2023)

Kutsutud: Eesti Rahvusraamatukogu peadirektor Janne Andresoo, rekonstrueerimise ehituse projektijuht Igor Šramov, kommunikatsiooni- ja turundusjuht Liina Luhats-Ulman, sündmuste ja näituste osakonna juhataja Virge Loo ning tehniline juht Rasmus Laks, fotograaf Eiko Lainjärv, muusik Haldi Välimäe ning Riigikogu kantselei pressinõunik Merilin Kruuse

7. Eesti Teaduste Akadeemia seaduse muutmise ettepaneku arutelu (06.06.2023)

Kutsutud: Eesti Teaduste Akadeemia asepresident Mart Kalm

8. Kollektiivne pöördumine "Palume tagada tugevate maakoolide ja maaelu säilimine!" (12.06.2023)

Kutsutud: haridus- ja teadusminister Kristina Kallas ning ministri abi Daniel Kõiv, kollektiivse pöördumise esindajad Karin Madisson, Aivar Haller, Pille Kaisel, Püü Polma, Maris Altmann, Aimar Roomets, Daile Kürsa

9. Eesti Rahvusringhäälingu kultuuri- ja haridussaadete osakaal ja roll programmis (12.06.2023)

Kutsutud: Eesti Rahvusringhäälingu nõukogu esimees Rein Veidemann, juhatuse esimees Erik Roose, juhatuse liige Tiina Kaalep